CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD **PESEL**

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM PODSTAWOWY

8 MAJA 2020

Godzina rozpoczęcia: 14:00

Czas pracy: 120 minut

Liczba punktów do uzyskania: 100

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 24 strony (zadania 1–34). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-P1_1P-202

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 1. *(1 pkt)*

Rysunek

Uzasadnij, że na rysunku w sposób symboliczny przedstawiono opiekuńczą funkcję rodziny.

……

……

……

……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 2. *(1 pkt)*

O jednej z grup społecznych

Gdy miała 11 lat, ktoś wreszcie podarował jej prawdziwą rakietę. Ale nie czuła się komfortowo. Potargana, w połatanych sukienkach, jakby zaplątana z innego świata. Widziała pogardliwe spojrzenia tenisowych dam pytających: co dziewczyna od podawania piłek tutaj robi. Gdy stanęła kwestia, czy przyjąć ją do Akademickiego Związku Sportowego, tenisowe damy były przeciwne. Przeważył na szczęście snobizm mecenasów sportu, którzy lubili mieć poczucie, że odkryli talent. Ale ponieważ tenisowe damy traktowały ją z pogardą, grała głównie z silniejszymi od siebie mężczyznami.

J. Podgórska, *Jadzia z innego świata*, „Polityka”, nr 28/2012, s. 83–85.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Cechą grupy społecznej, której dotyczy tekst, jest

A. pierwotność.

B. krótkotrwałość.

C. ekskluzywność.

D. wielofunkcyjność.

Zadanie 3. *(7 pkt)*

Tabela. Charakterystyka ludności w Polsce według wskazań GUS

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ludność w wieku:	dane w %							
• przedprodukcyjnym (0–17 lat)	18,8	18,5	18,3	18,2	18,0	18,0	17,9	18,0
• produkcyjnym (18–59/64 lata)	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0	62,4	61,9	61,2
• poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	16,8	17,3	17,8	18,4	19,0	19,6	20,2	20,8
Przyrost naturalny	dane w tys.							
	34,8	12,9	1,5	-17,7	-1,3	-25,6	-5,8	-0,9
Migracje zagraniczne na pobyt stały	dane w tys.							
• imigracja	15,2	15,5	14,6	12,2	12,3	-	13,5	13,3
• emigracja	17,4	19,9	21,2	32,1	28,1	-	12,0	11,9
• saldo	-2,1	-4,3	-6,6	-19,9	-15,8	-	1,5	1,4

Na podstawie: stat.gov.pl

3.1. Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Stałą tendencję spadkową wykazywały liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i przyjeżdżających do Polski na pobyt stały.	**P**	**F**
2.	Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzeniu się polskiego społeczeństwa.	**P**	**F**
3.	Poziom przyrostu naturalnego w Polsce w latach 2013–2017 odzwierciedla fakt, że więcej Polaków się rodziło niż umierało.	**P**	**F**

3.2. Podaj nazwę programu prowadzonego po 2015 roku przez Radę Ministrów RP, którego celem była poprawa wskaźnika przyrostu naturalnego.

……..……..……..…

3.3. Sformułuj zalety i wadę migracji zagranicznych we wskazanych dziedzinach.

Zaleta emigracji z Polski (dla emigrantów) – ……..

……...

Zaleta imigracji do Polski (dla Polski) – …….....

……..

Wada emigracji z Polski (dla Polski) – …….....

……...

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.
	Maks. liczba punktów	1	1	7
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 4. *(2 pkt)*

Zaznacz dwa zdania, w których zawarte są wyłącznie fakty.

1. Jak podaje historyk gospodarki Angus Maddison, na początku XIX wieku Europa, Stany Zjednoczone i Kanada wytwarzały 32 proc. globalnego PKB, a w 1950 roku ten wskaźnik osiągnął 68 procent.
2. Do połowy XXI wieku świat rozwinięty pomnoży swój majątek mniej więcej dwukrotnie, a świat rozwijający się – pięciokrotnie.
3. Na Zachód będzie przypadało poniżej 30 proc. globalnego PKB, czyli mniej niż w 1820 roku.
4. W połowie stulecia globalna klasa średnia, czyli ludzie, których stać na zakup dóbr takich jak samochody i sprzęt AGD, będzie zamieszkiwała przede wszystkim świat obecnie nazywany rozwijającym się.
5. W prognozach Banku Światowego stwierdzono, że w 2030 r. klasa średnia będzie liczyła tam 1,2 mld, co oznacza 200-procentowy wzrost od 2005 roku, czyli więcej niż łączna populacja Europy, Japonii i Stanów Zjednoczonych.

Na podstawie: www.newsweek.pl

Zadanie 5. *(3 pkt)*

O „klasie średniej”

Wiele się pisze i rozprawia o klasie średniej, która wzorem społeczeństw zachodnich (nie tylko europejskich) ma być podstawą i demiurgiem nowej struktury gospodarczej, społecznej, kulturowej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Na ten temat krążą sprzeczne opinie, jedni widzą powstawanie czy rozwój takiej kategorii społecznej, inni zdecydowanie temu przeczą. Wydaje się, że kategorie zawodowo-społeczne, które mogłyby zostać w ten sposób nazwane, są na razie heterogeniczne względem siebie. Najważniejsze, że gospodarcza część ewentualnej przyszłej klasy średniej, zaangażowana w finansach, przemyśle itd., pozostaje społecznie oddzielona od części wykształconej, wyspecjalizowanej, akademickiej i intelektualnej. Póki nie nastąpi jakaś integracja, póty o klasie średniej będzie można mówić raczej w sensie czysto statystycznym, ale nie społecznym.

Również niższa warstwa tej ewentualnej klasy średniej, drobny biznes, niższe zawody techniczne, ekonomiczne itd., nie tworzą jak dotąd żadnej spójnej kategorii w sensie społecznym. […]

Natomiast posuwają się naprzód procesy integracji kulturowej społeczeństwa wokół kultury popularnej/masowej, wobec nieograniczonej już w nowych warunkach ustrojowych masowej inwazji wzorów z Europy Zachodniej, a zwłaszcza z USA. W dziedzinie kultury klasa średnia, czyli szeroka warstwa ludzi pozostających w kręgu kultury popularnej, już dawno [tam] powstała i rozszerza się nadal.

J. Żarnowski, *Społeczeństwa XX wieku*, Wrocław 1999.

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące tekstu są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Panuje zgodność, że podstawą społeczeństw w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jest klasa średnia.	**P**	**F**
2.	Elementem integrującym w krajach Europy Zachodniej jest kultura masowa.	**P**	**F**
3.	Klasa średnia w krajach Europy Środkowo-Wschodniej wytworzyła wspólnotę społeczną.	**P**	**F**

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 6. *(4 pkt)*

Mapa administracyjna Polski z wybranymi gminami, w których przed organami gminy można posługiwać się językiem grupy mniejszościowej jako językiem pomocniczym

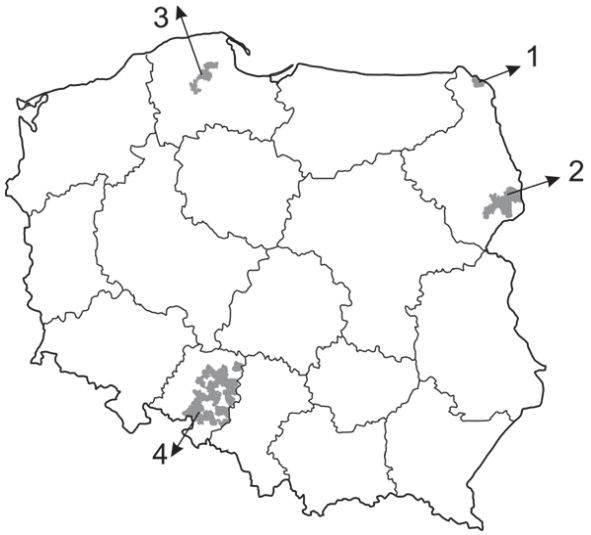

Tabela. Najliczniejsze niepolskie identyfikacje narodowo-etniczne w Polsce według spisu powszechnego z 2011 roku (dane w tysiącach; uwzględniono identyfikacje zadeklarowane łącznie przez ponad 15 tysięcy przedstawicieli kategorii społecznych mających uregulowany ustawowo status prawny)

Nazwa identyfikacji	Identyfikacja zadeklarowana	
	jako pierwsza (w tym jako jedyna)	jako pierwsza lub druga (w tym występująca z polską)
białoruska	36,4 (30,2)	46,8 (15,6)
kaszubska	17,7 (16,4)	232,5 (215,8)
niemiecka	74,5 (44,5)	147,8 (63,8)
romska	12,6 (9,9)	17,0 (7,0)
ukraińska	38,4 (27,6)	51,0 (20,8)

Na podstawie: *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2015, s. 31.

6.1. Podaj nazwę grupy mniejszościowej uwzględnionej na mapie, a pominiętej w tabeli.

……...……

6.2. Oceń, czy poniższe informacje dotyczące grup przedstawionych w tabeli są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Grupa, w której najczęściej wraz z identyfikacją mniejszościową występowała identyfikacja polska, ma status grupy posługującej się językiem regionalnym.	**P**	**F**
2.	Grupa mniejszościowa, której członkowie najczęściej wyrażają wyłącznie jedną identyfikację, to Ukraińcy.	**P**	**F**
3.	Najliczniejszą grupą mniejszościową mającą status mniejszości narodowej są Niemcy.	**P**	**F**

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**4.**	**5.**	**6.**
	Maks. liczba punktów	**2**	**3**	**4**
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 7. *(4 pkt)*

O typie społeczeństwa

Z uwagi na swą istotę nie ma charakteru homogenicznego – składa się z szeregu elementów cząstkowych. Nie sposób wymienić pełnej listy typów instytucji wchodzących w jego skład. Wśród najważniejszych wymienić można: […] stowarzyszenia biznesowe, […] fundacje, […] organizacje związków zawodowych […], instytucje religijne, organizacje kobiece czy organizacje młodzieżowe.

Na podstawie: *Wpływ globalizacji na procesy rozwojowe współczesnego świata*, red. W. Malendowski, Poznań 2004, s. 67.

7.1. Podaj nazwę typu społeczeństwa, które zostało opisane w tekście.

……..……..……..……..……

7.2. Do każdej ilustracji przyporządkuj nazwę typu organizacji. Odpowiedzi wybierz spośród typów wymienionych w ostatnim zdaniu tekstu.

1. ……..……	2. ……..……..	3. ……..……..

Zadanie 8. *(2 pkt)*

Przepis prawny o nabyciu obywatelstwa Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemca

Art. 30. 1. Za obywatela polskiego uznaje się:
1) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 3 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego […].

Dz.U. 2012, poz. 161, z późn. zm. (stan prawny na 28 lutego 2020 r.).

Informacja ze strony internetowej pt. *Jak uzyskać obywatelstwo polskie?*

Obywatelstwo polskie nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent w swojej decyzji nie jest ograniczony żadnymi warunkami, które powinien spełnić cudzoziemiec, aby zostało mu nadane obywatelstwo polskie. Oznacza to, że Prezydent [RP] może nadać obywatelstwo polskie każdemu cudzoziemcowi, bez względu na to […] [,] jak długo przebywa [on] w Polsce.

migrant.info.pl

Rozstrzygnij, czy podane informacje ze strony internetowej są prawdziwe. Swój wybór uzasadnij, odnosząc się do przytoczonego przepisu prawnego.

Rozstrzygnięcie – .....

Więcej materiałów na lern.one

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

Zadanie 9. *(4 pkt)*

Wykres. Wybory do Sejmu RP w 2015 roku

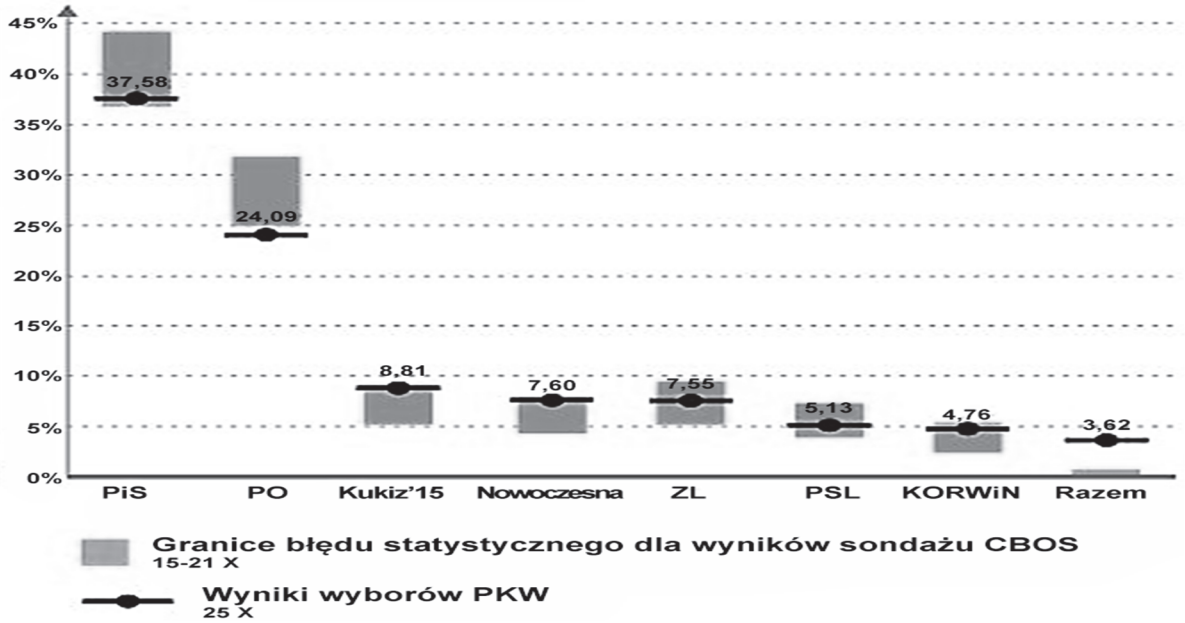

„CBOS News" 2015, nr 38.

9.1. Podaj nazwę koalicyjnego komitetu wyborczego, który w wyniku zaprezentowanych wyborów do Sejmu RP nie otrzymał mandatów. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do uregulowań prawnych oraz danych z materiału źródłowego.

Nazwa – ……

Uzasadnienie – ……..

……...

……...

9.2. Podaj nazwę komitetu wyborczego ugrupowania, które po zaprezentowanych wyborach do Sejmu RP nie otrzymało subwencji z budżetu państwa. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do uregulowań prawnych.

Nazwa – ……

Uzasadnienie – ……..

……...

……...

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.	9.
	Maks. liczba punktów	4	2	4
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 10. *(4 pkt)*

O rodzajach referendów

Kryterium 1. Zgodnie z nim wyróżnić można referendum obligatoryjne oraz fakultatywne. Pierwsze z nich charakteryzuje się tym, iż nie można go zastąpić żadną inną formą, a obowiązek jego przeprowadzenia wynika z konstytucji lub ustawy zwykłej. Przeprowadzenie referendum fakultatywnego jest z kolei uzależnione od woli uprawnionych organów.

Kryterium 2. Zgodnie z nim można wyróżnić referenda ratyfikacyjne oraz opiniodawcze. Referenda ratyfikacyjne organizuje się wówczas, gdy przyjęty przez organ państwowy akt prawny nie jest prawomocny, zanim obywatele nie przyjmą go w głosowaniu referendalnym. Z kolei z referendum opiniodawczym (konsultatywnym, konsultacyjnym) mamy do czynienia wówczas, gdy organ państwa uprawniony do uchwalania aktów prawnych chce przed ich wydaniem zapoznać się z opinią obywateli.

Na podstawie: *Demokracja bezpośrednia. Wymiar globalny i lokalny*, red. M. Marczewska-Rytko, A.K. Piasecki, Lublin 2010, s. 32–37.

Uzupełnij tabelę dotyczącą referendów ogólnokrajowych przeprowadzonych w Rzeczypospolitej Polskiej – wpisz temat każdego z referendów oraz nazwę jego rodzajów według każdego z kryteriów podanych w tekście.

Rok	Temat referendum	Rodzaj referendum według kryterium	
		1.	2.
1997			
2003			

Zadanie 11. *(1 pkt)*

O jednym z typów reżimu politycznego

Ideologia w prosty sposób tłumaczy istniejącą rzeczywistość, ale postuluje także głębokie zmiany społeczne i polityczne, mające spowodować nastanie lepszego świata. Dąży również do przekształcenia samej natury człowieka, który to ma stać się trybikiem w wielkiej machinie państwowej, ma wnieść swój wkład w budowę powszechnej szczęśliwości. Człowiek przestaje więc być niepowtarzalną jednostką. Wspólnie z innymi pod czujnym okiem partii i jej wodza buduje ową szczęśliwość w postaci bezklasowego społeczeństwa, w którym każdy otrzyma to, czego potrzebuje.

P. Załęski, *Specyfika państwa* […], „Społeczeństwo i Polityka. Pismo edukacyjne”, nr 2 (19)/2009, s. 79.

Podaj nazwę typu reżimu politycznego, którego dotyczy tekst.

……..……..……...……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 12. *(3 pkt)*

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – wpisz właściwe: nazwy państw, numery na mapie i nazwy form rządu.

Nazwa państwa	Numer na mapie	Nazwa formy rządu
Białoruś		
		monarchia
	2	

Zadanie 13. *(2 pkt)*

Uzupełnij zdania – wpisz odpowiednie nazwy organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Członkowie Rady Ministrów RP ponoszą odpowiedzialność przed …..... …… za naruszenie konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem. Członkowie Rady Ministrów RP ponoszą przed …..... ……. solidarną odpowiedzialność za działalność Rady Ministrów RP oraz odpowiedzialność indywidualną za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów RP.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.	12.	13.
	Maks. liczba punktów	4	1	3	2
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 14. *(2 pkt)*

Do każdego przepisu prawnego z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* dotyczącego kompetencji naczelnego organu władzy dopisz nazwę tego organu.

Przepis prawny z *Konstytucji RP* (stan prawny na 28 lutego 2020 r.)	Nazwa organu
[…] ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe, o czym zawiadamia Sejm i Senat.	
[…] zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe.	

Zadanie 15. *(3 pkt)*

O Prezesach Rady Ministrów RP

1.	**2.**	**3.**
Działacz PZPR; członek Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej, przewodniczący Sojuszu Lewicy Demokratycznej; Prezes Rady Ministrów RP w latach 2001–2004.	Działacz opozycji politycznej w PRL; współzałożyciel Kongresu Liberalno-Demokratycznego, przewodniczący Platformy Obywatelskiej; Prezes Rady Ministrów RP w latach 2007–2014.	Działacz opozycji politycznej w PRL; członek komitetu politycznego partii Prawo i Sprawiedliwość; Prezes Rady Ministrów RP od 2017 roku.

Do każdej informacji i fotografii przedstawiającej Prezesa Rady Ministrów RP dopisz jego imię i nazwisko.

1. ……...
2. ……...
3. ……...

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 16. *(3 pkt)*

Fragment schematu procesu ustawodawczego w Rzeczypospolitej Polskiej

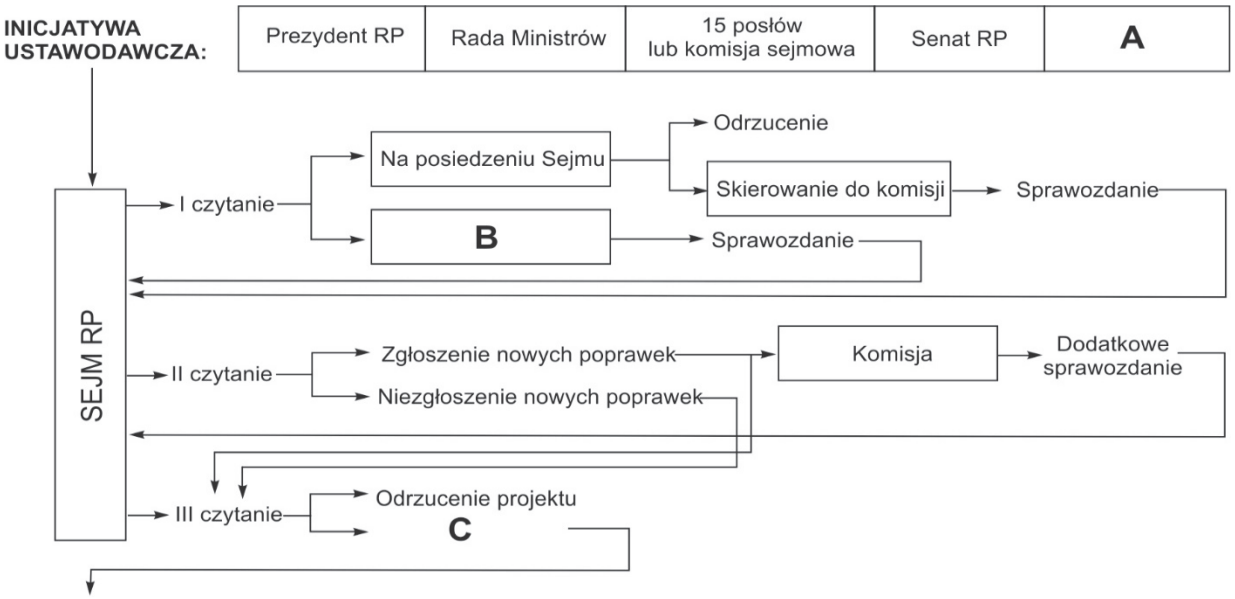

Na podstawie: senat.edu.pl

Podaj nazwy podmiotów zastąpionych na schemacie literami (A i B) oraz elementu procesu ustawodawczego oznaczonego literą C.

A. ……

B. ……

C. ……

Zadanie 17. *(3 pkt)*

O organach samorządowych w województwie

Opis 1. Jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa. Członkowie tego organu są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich.

Opis 2. Organizuje pracę organu wykonawczego województwa. Jest wybierany przez organ stanowiący województwa.

Opis 3. Jego zadaniem jest organizowanie pracy i kierowanie obradami organu stanowiącego województwa. Jest wybierany przez organ stanowiący województwa.

Na podstawie: Dz.U. 1998, nr 91, poz. 576, z późn. zm. (stan prawny na 28 lutego 2020 r.).

Do każdego opisu dopisz nazwę właściwego organu samorządu województwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Opis 1. – ……

Opis 2. – ……

Opis 3. – ……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.	16.	17.
	Maks. liczba punktów	2	3	3	3
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 18. *(3 pkt)*

O jednym z budżetów samorządowych

Konrad Niklewicz przypomniał także o raporcie grupy prof. Jerzego Hausnera na temat stanu samorządności terytorialnej w Polsce, w którym wskazywano, iż misja samorządu ulega degradacji, obywatele zaś tracą do niego zaufanie sądząc, że nie mają wpływu na władzę. Budżet […] jest świetną okazją do odświeżenia idei samorządności i wiary mieszkańców w to, że mogą coś zmienić w swoim otoczeniu.

Kluczowym elementem podczas procesu ustalania budżetu […] jest wzajemne porozumienie mieszkańców na temat priorytetowych potrzeb. Ważne jest, aby władza obserwowała konsultacje i przysłuchiwała się opiniom mieszkańców, pozwalając im współdecydować o przeznaczeniu danej kwoty.

Na podstawie: […].lublin.eu

18.1. Podaj nazwę typu budżetu samorządowego, którego dotyczy tekst.

……

18.2. Sformułuj zalety typu budżetu samorządowego, którego dotyczy tekst, we wskazanych kwestiach.

dla obywateli – ……

……

……

dla władz samorządowych – ……

……

……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 19. *(2 pkt)*

Fotografie. Spotkania polityków

1.	**2.**

Na podstawie podanych informacji oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę.

	Fotografia 1.	Fotografia 2.
Nazwa organizacji, której dotyczy fotografia		Trójkąt Weimarski
Państwa członkowskie organizacji, której dotyczy fotografia	Czechy, Słowacja, Węgry, Polska	

Zadanie 20. *(2 pkt)*

Wydarzenie chronologicznie pierwsze zaznacz w tabeli literą P, a wydarzenie chronologicznie ostatnie – literą O.

	Wydarzenie	Chronologia
A.	Jerzy Buzek został przewodniczącym Parlamentu Europejskiego.	
B.	Rzeczpospolita Polska przystąpiła do strefy Schengen.	
C.	Rzeczpospolita Polska związała się traktatem lizbońskim.	
D.	Rzeczpospolita Polska rozpoczęła sprawowanie prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.	

Zadanie 21. *(2 pkt)*

Fragmenty map politycznych Europy na przełomie XX i XXI wieku

Mapa 1.

Mapa 2.

Do każdej mapy politycznej Europy przyporządkuj miesiąc i rok, w którym była ona aktualna. Odpowiedzi wybierz spośród: styczeń 1991 roku, styczeń 1992 roku, styczeń 2007 roku, styczeń 2009 roku.

Mapa 1. – .....

Mapa 2. – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.	20.	21.
	Maks. liczba punktów	3	2	2	2
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 22. *(2 pkt)*

Do każdej informacji o polityku dopisz pełną polską nazwę organizacji międzynarodowej, w której sprawował on w drugiej dekadzie XXI wieku funkcję sekretarza generalnego.

	Jens Stoltenberg, norweski polityk, ekonomista; premier m.in. w latach 2005–2013.		António Guterres, portugalski polityk, inżynier; premier w latach 1995–2002.
....		....	

Zadanie 23. *(3 pkt)*

Do każdego opisu instytucji Unii Europejskiej dopisz właściwą nazwę. Odpowiedzi wybierz spośród: Komisja, Parlament, Rada, Trybunał Sprawiedliwości.

Opis	Nazwa
Ministrowie ze wszystkich krajów UE spotykają się, aby omawiać i przyjmować akty prawne oraz podejmować zobowiązania w imieniu swoich rządów.	
Politycznie niezależny organ wykonawczy UE. Jest odpowiedzialny za opracowywanie wniosków dotyczących nowych aktów prawa unijnego.	
Dokonuje wykładni prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach UE.	

Zadanie 24. *(3 pkt)*

O wydarzeniach w jednym z państw

W 2003 roku na strach przed dyktatorem nałożył się strach przed [interweniującymi] Amerykanami […]. Po obaleniu tyrana […] nastąpiły bowiem chaos i anarchia. Po okresie względnego spokoju […] w ostatnich latach [konflikty] wybuchły z nową siłą. W środkowej i wschodniej części kraju (ale nie południowej, gdzie leży szyicka Basra) siejące śmierć islamistyczne bojówki sunnickie […] utworzyły Państwo Islamskie.

M. Jędrysik, *Inny front*, Warszawa 2015, s. 76.

Więcej materiałów na lern.one

Fragment mapy politycznej Azji i Afryki

Na podstawie: worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – podaj nazwę opisanego państwa, numer, którym oznaczono je na mapie, oraz nazwisko dyktatora.

Nazwa państwa	Numer na mapie	Nazwisko obalonego dyktatora

Zadanie 25. *(2 pkt)*

Plakat

* Tłumaczenie napisów w języku angielskim:

– Ryzykować śmierć w strefie działań wojennych?

– Uciec, ale zostawić bliskich?

Na podstawie: jazarah.net

Rozstrzygnij, czy plakat dotyczy migrantów zarobkowych. Swój wybór uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22.	23.	24.	25.
	Maks. liczba punktów	2	3	3	2
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 26. *(1 pkt)*

Podaj imię i nazwisko osoby przedstawionej w materiałach źródłowych.

	Lider Ruchu Praw Obywatelskich. Walczył o zniesienie dyskryminacji rasowej w Stanach Zjednoczonych. Imię i nazwisko ……..…..…..…

Zadanie 27. *(2 pkt)*

Do każdego przepisu prawnego dotyczącego organu ochrony praw człowieka w Rzeczypospolitej Polskiej dopisz pełną nazwę tego organu.

Przepis prawny (stan prawny na 28 lutego 2020 r.)	Nazwa organu
[…] podejmuje działania mające na celu zapewnienie dziecku pełnego i harmonijnego rozwoju, z poszanowaniem jego godności i podmiotowości.	
[…] stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również na straży realizacji zasady równego traktowania.	

Zadanie 28. *(2 pkt)*

Przepis prawny z ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 3.1. Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych.

Dz.U. 2015, poz. 1485, z późn. zm. (stan prawny na 28 lutego 2020 r.).

Fotografie z życia społecznego

sportowefakty.wp.pl

Więcej materiałów na lern.one

www.diana-kepice.pl

Rozstrzygnij, czy na fotografiach przedstawiono zgromadzenia. Swój wybór uzasadnij, odwołując się do przytoczonego przepisu prawnego.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...……..

……..……

……..……

……..……

……..……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 29. *(2 pkt)*

Przepis prawny z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Powództwo o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa oraz o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa może wytoczyć także prokurator, jeżeli wymaga tego dobro dziecka lub ochrona interesu społecznego […].

Dz.U. […], nr 9, poz. 59, z późn. zm. (stan prawny na 28 lutego 2020 r.).

Rozstrzygnij, czy przytoczony przepis prawny to przepis z zakresu prawa karnego. Swój wybór uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.	27.	28.	29.
	Maks. liczba punktów	1	2	2	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 30. *(2 pkt)*

Fragment pisma procesowego

Białystok, 15 września 2013 r.

Skarżący
Jan Kowalski
ul. Konstruktorska 3/5
15- 410 Białystok

1. [Nazwa sądu, do którego zaadresowano pismo]
za pośrednictwem
2. [Nazwa organu, w którym złożono pismo]

Skarga

na decyzję Wojewody Podlaskiego z dnia 28 sierpnia 2013 r. nr 5505/7146/213/09, doręczoną mi 10 września 2013 r., utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 20 marca 2013 r. nr 5504/7146/212/09 o odmowie wymeldowania Stanisława Machowskiego z miejsca stałego pobytu.
Na podstawie art. 3 § 2 pkt. 1 p.s.a. zaskarżam powyższą decyzję w całości, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy. […]

Jan Kowalski

Na podstawie: www: orzeczenia-[...].pl

Uzupełnij fragment pisma procesowego – wpisz właściwe nazwy.

Nazwa 1. – .....

Nazwa 2. – .....

Zadanie 31. *(2 pkt)*

Tabela. Przestępstwa stwierdzone (S) i wykrywalność ich sprawców (W) w latach 2015–2017

Rok	Ogółem	%	Zabójstwa	%	Kradzież z włamaniem	%	Drogowe	%
	S	W	S	W	S	W	S	W
2017	753 963	71,7	513	97,1	65 514	36,5	68 571	98,6
2016	748 459	66,5	456	96,3	77 190	34,5	73 479	98,6
2015	799 779	64,7	495	94,6	91 328	31,6	76 359	98,7

Na podstawie: www.statystyka.policja.pl

Na podstawie analizy danych z tabeli sformułuj wnioski w podanych kwestiach.

Tendencja dotycząca zabójstw i kradzieży z włamaniem – ….....

.....

….....

Tendencja dotycząca przestępstw drogowych – ….....

.....

….....

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 32. *(4 pkt)*

Czy polskie sądy są rzeczywiście coraz bardziej łagodne dla przestępców?

W 2015 r. [sądy] skazały 260 tys. osób, a w 2016 r. [–] już 290 tys. Dwa lata temu zawiesiły 140 tys. kar, a w 2016 r. – tylko 81 tys. Podobnie jest z surowością kar. W 2015 r. sądy skazały: 64 osoby na 25 lat więzienia i sześć na dożywocie. W 2016 r. było to odpowiednio: 68 i 20. Trend do surowości widać także w niższych wyrokach. I tak, w 2015 r. zapadło 105 kar 15 lat pozbawienia wolności, a w 2016 r. – 137. Wzrost widać także w wyrokach skazujących na osiem lat więzienia – było ich 50, jest 370. Zdaniem ekspertów surowsze wyroki są efektem zmian w przepisach w ostatnich dwóch latach.

– Niewątpliwie podwyższenie kar w kodeksie karnym ma wpływ na wymiar kary stosowanej potem przez sądy – uważa prof. Brunon Hołyst, kryminolog. Zadaje jednak pytanie, czy o to w polityce karnej chodzi i czy surowsze kary mają wpływ na zmniejszanie przestępczości. – Sprawca w chwili czynu nie zastanawia się nad konsekwencjami, jakie go mogą spotkać. A po fakcie to jest już tylko straszenie – uważa.

Podobnie uważa prof. Zbigniew Ćwiąkalski. – Oczywiście, że zaostrzanie kar ma wpływ na wyroki, jakie wydają sądy – mówi. I tłumaczy, że jeżeli podwyższy się dolny wymiar kary, to sąd nie może orzec poniżej niego. Orzeka więc surowiej. – Chodzi jednak nie tylko o surowość – zastrzega. Jego zdaniem ogromne znaczenie ma to, po jakim czasie sprawca usłyszy wyrok. Czy społeczeństwo, które emocjonowało się przestępstwem, będzie jeszcze pamiętać, w jakiej sprawie zapadł wyrok?

A. Łukaszewicz, *Wyższe kary powodują, że sądy są coraz surowsze*, „Rzeczpospolita”, 8.09.2017.

32.1. Odpowiedz na pytanie postawione w tytule tekstu, przytaczając zaprezentowane w nim dane.

.....

.....

.....

.....

32.2. Wyjaśnij, jakie wątpliwości związane z surowszymi karami dla przestępców mają eksperci zacytowani w tekście.

- .....

.....

.....

- .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.	31.	32.
	Maks. liczba punktów	2	2	4
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 33. *(2 pkt)*

O karaniu przestępców

[F]unkcjonujące kolonie karne w Rosji i srogie wyroki nie wpływają na poprawę bezpieczeństwa Rosjan. Ich ojczyzna od lat nie może poprawić wyników np. w Global Peace Index i mieści się w tej samej „części tabeli", co takie tuzy bezpieczeństwa jak Kongo, RPA czy kraje Ameryki Południowej. [...]

A może można inaczej? Zerkając w rankingi bezpieczeństwa, widzimy, że w naszym regionie, ale i na świecie[,] wśród regionów bezpiecznych prym wiedzie Skandynawia. Czy to z powodu „ekskluzywnych" więzień, którym nadziwić się nie mogą internauci? Czy chodzi o niskie kary? A może [o] charakter Skandynawów? Odpowiedź jest skomplikowana i wynika z odmiennej od naszej filozofii postrzegania prawa. Skandynawowie wierzą w praworządność i zrozumiałe prawo. A wobec przestępców – [w] resocjalizację z prawdziwego zdarzenia. Celem jest przywrócenie społeczeństwu obywatela, który nie będzie chciał wrócić na złą drogę i to nie ze strachu, a ze świadomego wyboru. I to przynosi efekt.

pozabydgoszcz.pl

Podaj wskazane w tekście argumenty świadczące o tym, że autor artykułu nie jest zwolennikiem surowego karania przestępców.

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 34. *(15 pkt)*

Scharakteryzuj działania państwa zamierzające do ograniczenia przestępczości oraz podejmowane w celu jej zwalczania. Przedstaw metody postępowania wobec sprawców czynów zabronionych oraz oceń ich skuteczność. Odwołaj się do materiałów źródłowych z zadań 31–33.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Więcej materiałów na lern.one

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	33.	34.
	Maks. liczba punktów	2	15
	Uzyskana liczba punktów		

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one